

SCREENING AF
KULTURMILJØER
**REBILD
KOMMUNE**

PROJEKTTEAM

Mogens A. Morgen

Simon Ostenfeld Pedersen

Mette Boisen Lyhne

Cecilie Julie Nielsen

Emilie Zinck Munksgaard

Mathilde Kirkegaard

Projektet udføres af Arkitektskolen Aarhus med støtte fra Realdania.

Rapporten må ikke gengives, undtagen i sin helhed, uden godkendelse fra Arkitektskolen Aarhus.

FORORD

Arkitektskolen Aarhus sætter med projektet Screening af Danmarks Kulturmiljøer fokus på kulturmiljøer og bebyggede helheder i Danmark. Med en screening, der skal udvælge særligt værdifulde kulturmiljøer, er formålet med projektet at pege på de værdier og udviklingspotentialer, som den byggede kulturarv rummer.

Kulturmiljøer handler ikke blot om bevaring, men skal have værdi for mennesker i dag. De fysiske spor i kulturmiljøerne fortæller stedspecifikke og ofte kraftfulde historier, som potentielt kan styrke lokale erhverv og tiltrække turister og tilflyttere, såfremt deres fortællekraft aktualiseres og aktiveres.

Projektets ambition er at tilvejebringe et strategisk og metodisk overblik, hvormed kommunerne kan identificere kulturmiljøernes værdier. De lokale fortællinger synliggøres og bliver derved et redskab til at aktivere kulturmiljøerne som en ressource for udvikling i kommunerne.

Gennem en dialogbaseret proces med de kommuner som Arkitektskolen Aarhus har besøgt, er der udviklet en metode til Screening af Kulturmiljøer (SAK). Målet er at tilvejebringe et håndterbart redskab, der på enkel vis kan anvendes af kommunerne, som er myndighed på kulturmiljøområdet.

Kulturmiljøerne i Danmark rummer store bygningskulturelle værdier med mange spændende kulturhistoriske fortællinger. Ved at sætte disse fortællinger i spil kan vi sammen bevare og udvikle kulturmiljøernes store iboende potentialer.

SCREENING AF DANMARKS KULTURMILJØER

Kulturmiljøer har en unik sammensætning af stedbundne fortællinger og potentialer, der kan udvikles som styrkepositioner i kommunen. Kulturmiljøer giver os en forståelse af, hvem vi er, og hvor vi kommer fra. Og udvikling af kulturmiljøernes bygningskultur kan være en god forretning – ikke alene for den enkelte ejer, men også for omkringliggende boliger og kommunen som helhed, fordi kulturmiljøerne kan skabe øget livskvalitet og økonomisk værdi i forhold til turisme, erhverv og bosætning.

Arkitektskolen Aarhus har i 2016-2017 gennemført en strategisk screening af kulturmiljøer i 22 kommuner. Med initiativet Screening af Danmarks Kulturmiljøer tilbydes yderligere 30 kommuner en screening af deres værdifulde kulturmiljøer, således at størstedelen af landets kulturmiljøer og værdien af dem bliver kendt. Screeningen af kulturmiljøer gennemføres i et samarbejde mellem kommuner, museer og Arkitektskolen Aarhus.

Screening af Danmarks Kulturmiljøer er en del af et forskningsprojekt på Arkitektskolen Aarhus, som skaber ny viden indenfor bevaring og udvikling af kulturmiljøer. Her til har Arkitektskolen Aarhus udviklet en ny metode til kulturmiljøer – Screening Af Kulturmiljøer (SAK). Metoden, der er koordineret med danske og internationale værdisætningsmetoder, er udviklet med henblik på den kommunale planlægning og private rådgivere, men værktøjet kan tilpasses andre formål.

Screeningsmetoden kombinerer eksisterende registreringer og viden med besigtigelser af kulturmiljøerne, som de foreligger i dag. Kulturmiljøerne vurderes ved en værdisætning af deres kulturhistoriske værdi, arkitektoniske værdi og integritetsværdi. På baggrund heraf vurderes kulturmiljøernes samlede fortællerværdi, der danner grundlag for en nuanceret udvælgelse og prioritering. Heri indgår også en stillingtagen til kulturmiljøernes egenskaber for at fremme turisme, bosætning, erhverv og kultur, som kan udgøre et stærkt udviklingspotentiale for den enkelte kommune.

Den viden, der foreligger i kommunerne og museerne er en integreret del af arbejdsgrundlaget. Indledningsvis gennemgås den eksisterende kommuneplans udpegnings af kulturmiljøer i dialog med kommune og museum. Formålet er at afdække kulturmiljøernes status; hvilke er der særligt fokus på i den strategiske planlægning, og er der væsentlige kulturmiljøer, som af forskellige årsager ikke er udpegede, men som alligevel bør indgå i screeningen? Dialogen tager også stilling til, om nogle kulturmiljøer helt bør udgå på baggrund af fastlagte screeningskriterier eller af andre omstændigheder.

Metoden er udviklet i dialog med kommuner, museer og andre interessenter og vil løbende blive opdateret som en del af forskningsprojektet. I tilknytning til projektet holder Arkitektskolen Aarhus kurser for fagfolk om kulturmiljøer.

METODE TIL SCREENING AF KULTURMILJØER (SAK)

SCREENINGSKRITERIER

- 1) Kulturmiljøet skal være udpeget, eller kunne overvejes som udpegnings, i kommunen
- 2) Kulturmiljøet skal indeholde et bebygget miljø eller helhed (ikke enkeltstående bygninger, monumenter, gravhøje, ruiner, voldsteder, diger eller lign.)
- 3) Kulturmiljøet skal rumme en bærende fortælling, der kan opleves på stedet gennem synlige spor

RAPPORTENS INDHOLD

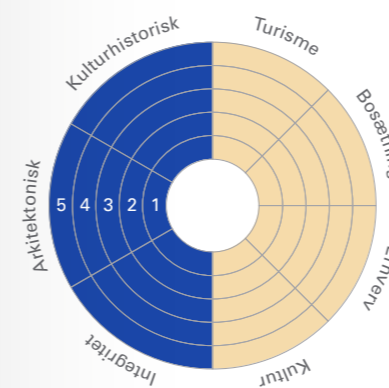
Denne rapport indeholder et skema over kommunens kulturmiljøer, kort- og billedmateriale samt uddybende kulturmiljøanalyser for udvalgte kulturmiljøer i kommunen. Skemaet sammenfatter vurderingen af det enkelte kulturmiljøes værdier og egenskaber:

KULTURMILJØETS VÆRDIER skal være aflæselige i dag og baserer sig på en vurdering af følgende tre værdiparametre, der rangeres fra 1 til 5, hvor 1 er lavest og 5 højest:

- **Kulturhistorisk værdi:** Hvordan vurderes kulturmiljøets historiske betydning og kulturhistoriske fortællerværdi?
- **Arkitektonisk værdi:** Hvordan vurderes kulturmiljøets rumlige, formmæssige og arkitektoniske kvaliteter?
- **Integritetsværdi:** Hvordan vurderes kulturmiljøets helhed og sammenhæng?

KULTURMILJØETS EGENSKABER er en indikator for iboende egenskaber ved et kulturmiljø. Kulturmiljøets egenskaber vurderes ud fra følgende fire kategorier, der rangeres fra 1 til 5, hvor 1 er lavest og 5 er højest:

- **Turisme:** Har kulturmiljøet særlige egenskaber, der kan fremme turisme og/eller turismerelateret virksomhed?
- **Bosætning:** Har kulturmiljøet særlige egenskaber, der kan rumme bosætning og/eller være en ressource for tilflytning?
- **Erhverv:** Har kulturmiljøet særlige egenskaber, der kan rumme og/eller være en ressource for virksomheder og erhverv?
- **Kulturformidling:** Har kulturmiljøet særlige egenskaber inden for formidling af kulturoplevelser og/eller aktivering af stedets fortælling?

KULTURHISTORISKE HOVEDTRÆK I REBILD KOMMUNE

Kulturhistoriske hovedtræk er overordnede temaer, som har spillet en relevant rolle for egnens udviklingshistorie og er karakteristiske for kommunens kulturmiljøer.

OLDTIDSLANDSKAB

De mest markante oldtidsspor i Rebild Kommune er de mange gravhøje fra bronzealderen, som findes flere steder i det kuperede landskab og udgør de mest betydningsfulde fortidsminder. Disse fortidsmindefredede kulturmiljøer er ikke inddraget i screeningsarbejdet udført af Arkitektskolen Aarhus og Rebild Kommune, men bør forstås som vigtige kulturhistoriske spor, der præger den generelle oplevelse af landskabet.

LAND- OG SKOVBRUG

I Rebild Kommune findes flere ældre landsbyer, som tidligere har været underlagt herregårdene i kommunen. Mange af disse landsbyer ligger i periferien af Rold Skov, hvor der både har været adgang til agerjord samt græsningsareal og brændehugst ifm. skoven. Landbruget ændrer sig, og intensiveres for alvor med udskiftningen i slutningen af 1700-tallet, hvor heden bliver opdyrket og store dele af vildmosen drænet for at kunne indvinde nye dyrkningsarealer. I midten af 1800-tallet begynder også et mere organiseret skovbrug med systematisk plantning og fældning af skovens træer.

STATIONSBYER OG JERNBANER

Jernbanen har haft en stor indflydelse på udviklingen af handel og bosætning i Rebild i den sidste halvdel af 1800-tallet, hvor flere stationsbyer blev opført ifm. jernbanens anlæggelse. Med denne udvikling skete en stor tilflytning af handlende og håndværkere, som opførte mejerier, apoteker, pensionater, posthuse, skoler og gæstgiverier i nær relation til stationerne. Jernbanen havde også en indflydelse på udviklingen af turisme, som voksede i takt med, at de

rekreative naturområder blev lettere tilgængelige for besøgende. Mosskov Pavillonen er et fint eksempel på et serviceringssted, der er opstået i forbindelse med en øget turisme i Rold Skov

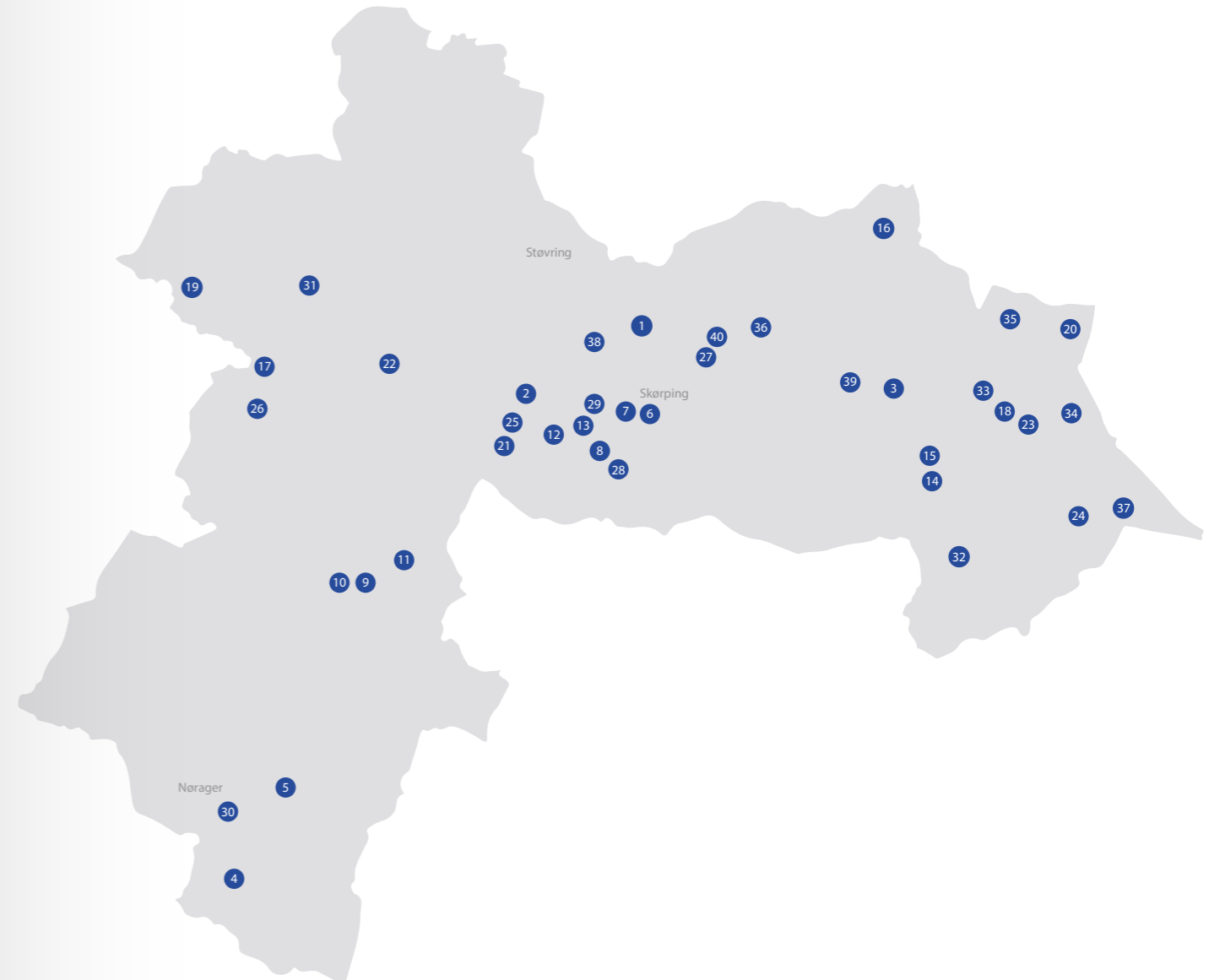
REBILD BAKKER

Rebild Bakker er et kuperet lyngklædt hede-landskab i den nordlige del af Rold Skov. Området har en stor kulturhistorisk værdi ifm., at det blev opkøbt af danske emigranter, som tidligere havde søgt mod USA. Formålet med at købe området, var at opretholde og vise det Danmark de danske emigranter forlod fra midten af 1800-tallet og frem. Ved den første fejring af den amerikanske uafhængigheds- og nationaldag i Rebild Bakker i 1912 blev området givet til den danske regering og oprettet som den første danske nationalpark. Inspireret af amerikanske nationalparker fik den navnet 'Rebild National Park', og benyttes fortsat til en årlig fejring d. 4 juli.

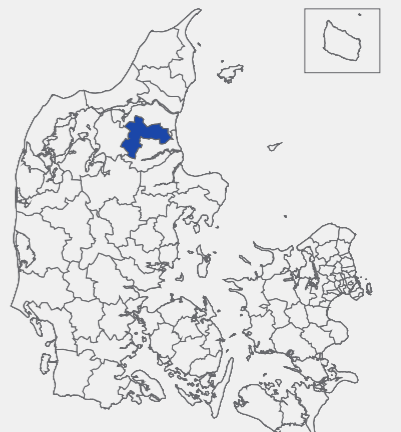
DEN KOLDE KRIG

Under Den Kolde Krig blev mere end 1.400 koldkrigsanlæg opført i Danmark for at kunne beskytte landet i tilfælde af krig mellem Øst og Vest. Regeringsudflytningsanlæg Vestdanmark (REGAN Vest) i Rebild Kommune blev bygget i 1963-68 og skulle huse regeringsledere, regentparret og dele af den centrale administration i tilfælde af et militært angreb. Udefra fremstår kulturmiljøet anonymt i form af et parcelhus med have og garage, mens det 5.500 m² store bunkeranlæg ligger skjult 60 meter under jorden i en kalkgrube i den nordlige del af Rold Skov. REGAN Vests placering blev først offentliggjort i 2012 og er Danmarks bedst bevarede koldkrigsbunker, som Nordjyllands Historiske Museum i dag arbejder på at åbne op for besøgende.

SCREENEDE KULTURMILJØER I REBILD KOMMUNE

Region:	Nordjylland
Kommunenummer:	840
Indbyggertal:	29.827 (2018)
Største by:	Støvring (7.516 indbyggere i 2017)
Kulturmiljøer:	I Rebild Kommune er der på besigtigelsestidspunktet udpeget 21 kulturmiljøer, som indgår i Kommuneplan 2013-2025. Der er ikke udgivet kommuneatlas for de tidligere kommuner i Rebild Kommune. Til gengæld ligger Nordjyllands Amts Regionsplan (2001) til grundlag for den nuværende udpegnig. I forbindelse med nærværende projekt og i dialog med Rebild Kommune er der udarbejdet en liste med 40 kulturmiljøer, som danner baggrund for screeningen.

BESIGTIGELSESSKEMA

Værdisætningen og potentiale vurderingen baserer sig på en vurdering fra 1 (lavest) til 5 (højest) på de forskellige parametre

1

GL. SKØRPING

Gl. Skørping er en ældre forteby, som tidligere hed Skørping frem til Skørping Stationsby opstod. Landsbyen er præget af ældre huse, gårde, kirke, præstegård, andelsmejeri og skolebygning, der lægger sig omkring den gamle forte. Fra fortens peger vejene ud i landskabet i en stjerneformation.

2

GRAVLEV

Gravlev er en gammel vejby, hvor bebyggelsen er placeret langs et slynget vejforløb i Gravlevdalen med udsigt over Gravlev Sø og Rebild Bakker. I bunden af dalen findes græsningsarealer, mens dyrkningsarealerne ligger over skråningen bag landsbyen.

3

LYNGBY

Lyngby er en vejforteby, der lægger sig langs et slynget vejforløb. Enkelte gårde og en skolebygning fra 1840 er tilbage i landsbyen efter byen blev udflyttet i forbindelse med landboreformen. Lyngby Kirke, en romansk, kullet kirke, ligger på en bakkehøj i udkanten af landsbyen med udsigt over markerne.

4

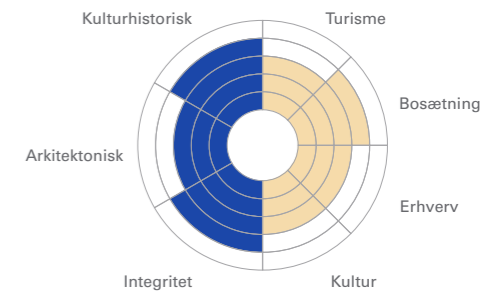
BOLDRUP

På stedet, hvor landsbyen Boldrup engang lå, ligger i dag kun få udflyttede gårde tilbage, heriblandt et trelænget husmandssted tilbage, som danner rammen om Boldrup Museum. Her formidles livet på husmandsstedet, som det så ud omkring år 1900 med afgrøder og små dyreindhegninger. Desuden findes her en skoletjeneste og shelterplads.

● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

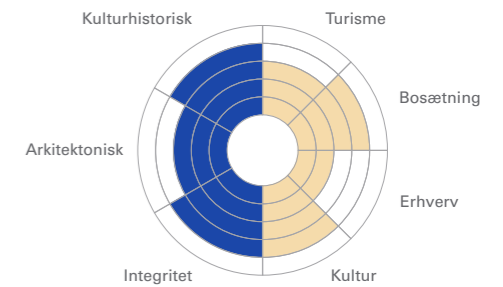
Landsbystrukturen fremstår velbevaret med gadekær og en grøn, ubebygget forte, hvoromkring der ligger en samling af udflyttede gårde. Kulturmiljøets integritetsværdi svækkes dog af nyopførte parcelhuse blandt den oprindelige bebyggelse.

Gl. Skørpings beliggenhed og fine gårde rummer gode egenskaber for bosætning på landet med nærhed til Rold Skov. Kulturmiljøet har desuden et udviklingspotentiale inden for turisme, der knytter sig til Hærvejen, som passerer forbi landsbyen.

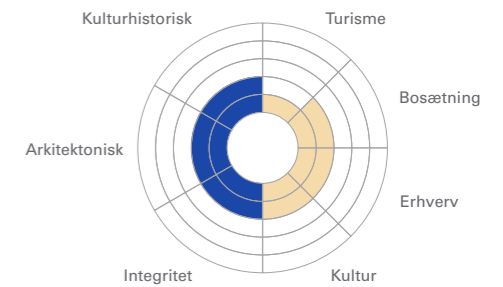
Gravlevs smukke placering langs Lindemborg Ådal og dens velbevarede landsbystruktur styrker kulturmiljøets integritetsværdi. De arkitektoniske kvaliteter svækkes dog af de ændringer i den oprindelige bygningsmasse samt opførelsen af nyere huse, som ikke falder naturligt ind i den øvrige landsbybebyggelse.

Kulturmiljøets nærhed til Rebild Bakker og dets samspil med det omkringliggende landskab giver gode bosætningskarakterer. Samtidig formidler Gravlev på en fin måde bosætning i forhold til landskabet og udviklingen af landbruget.

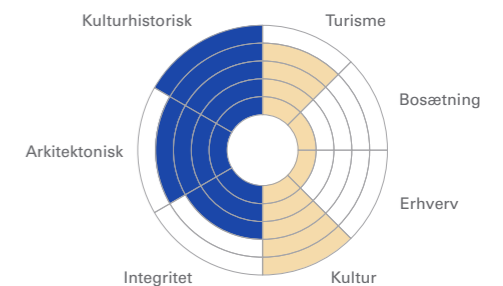
Lyngby er karakteriseret ved det slyngede vejforløb, hvor bebyggelsen forholder sig til naturlige plateauer i terrænet. Kulturmiljøets værdier svækkes af Aalborgvejs gennemskærende forløb samt flere om- og tilbygninger af bygningsmassen, der gør de kulturhistoriske spor vanskeligt aflæselige.

Landsbyens højtliggende placering i det åbne landskab er en vigtig kvalitet for den gamle vejforteby, men byens svækkede struktur påvirker værdisætningen af kulturmiljøets generelle egenskaber.

Husmandsstedet fremstår i meget flot stand, og tilføjelserne, som de små dyreindhegninger, giver en formidlingsmæssig kvalitet til stedet. Anlægget har høje bevarelsesværdier i sin helhed, og det omkringliggende, ubebyggede landskab understøtter denne fortælling.

Kulturmiljøet har særligt gode egenskaber for kulturformidling, oplevelser og arrangementer samt turisme grundet sin synlige historiefortælling og formidlingen af 'det lille landbrug' omkring år 1900.

5

GRYNDERUP

Grynderup er et lille landsbymiljø med gårde spredt i landskabet og huse beliggende langs Gl. Tværvvej. Grynderups missionshus og gamle frysehus ligger centralt i landsbyen, mens middelalderkirken og kirkegården ligger på en forhøjning i udkanten.

6

SKØRPING STATIONSBY

Skørping Stationsby er opstået omkring et jernbanestation, hvilket gav grobund for en udvikling af det tidligere rurale område i Rold Skov. Byen indeholder station med vandtårn, filialkirke, præstegård, ældre villaer langs Jyllandsgade og Gl. Skørpingvej samt større bebyggelse omkring stationen.

7

SKØRPING SANATORIUM

Skørping Sanatorium er et tuberkulosesanatorium fra 1906 bestående af en større statelig hovedbygning og flere velbevarede funktionsbygninger, herunder sengeafdeling, sygeplejeboliger, overlægebolig og staldbygning. Foran hovedbygningen er et haveanlæg, der tidligere har indgået som en rekreativ del af behandlingen.

8

REBILD-SKOVHUSE

Rebild-Skovhuse er en samling af gårde beliggende spredt i landskabet syd for Rebild by. Gårdene og husmandsstederne ligger placeret såvel i skoven som i det åbne land. Størstedelen er istandsat og flere har fået pandepladetag.

9

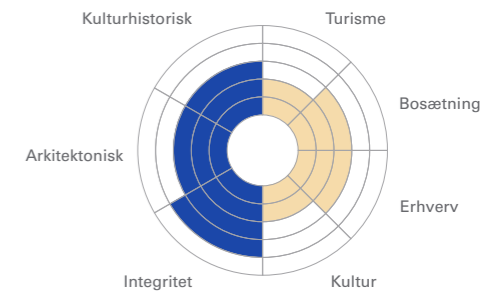
NØRLUND

Nørlund er et herregårdsanlæg bestående af en historisk hovedbygning i renæssancestil fra 1597, som er omgivet af en voldgrav med bro, der ligger i bygningens hovedakse og forstærkes af en allé. Den tidligere avlsgård ligger på en bakke vest for herregården og ses fra hovedbygningen.

● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

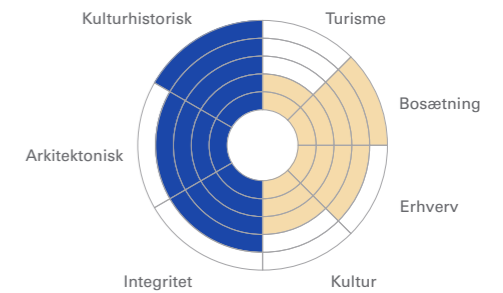
Landsbyens beskedne størrelse og struktur samt dens bebyggelse, som gårdene, missionshuset, frysehuset, kirken og det ubebyggede landskab mellem dem, udgør bevaringsværdige elementer og giver kulturmiljøet en høj integritetsværdi.

Grynderups egenskaber findes især i forbindelse med bosætning og erhverv i form af landbrug pga. landsbyens gårde.

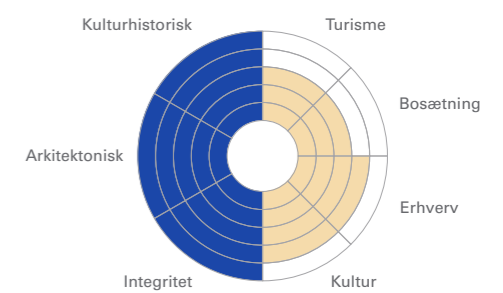
De bærende bevaringsværdier knytter sig til det velbevarede stationsmiljø med bl.a. stationsbygning og vandtårn, der tydeligt formidler de kulturhistoriske værdier. Nyere byggerier følger sig til området, hvor specielt Jyllandsgade fremstår varieret i bebyggelsen.

Skørping Stationsby er et aktivt kulturmiljø, som har særligt gode bosætningsegenskaber i forbindelse med den gamle station og mulighed for udvikling af erhverv i det omkringliggende stationsmiljø.

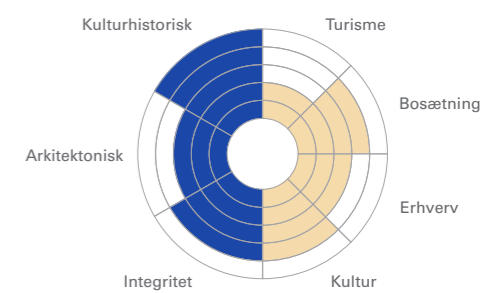
Skørping Sanatorium er et intakt hospitalsmiljø i udkanten af Rold Skov, hvor fortællingen om tuberkulosebehandling i begyndelsen af 1900-tallet fremstår tydelig som følge af de mange bevarede elementer fra tiden som sanatorium, deriblandt lægeboligerne og de udendørs sengeafsnit.

Kulturmiljøet har pga. sin funktion som privathospital gode egenskaber for erhverv samt formidling af tuberkulosebehandling og sundhedsidealiser i begyndelsen af 1900-tallet med sin helstøbte hospitalsarkitektur og de rekreative omgivelser.

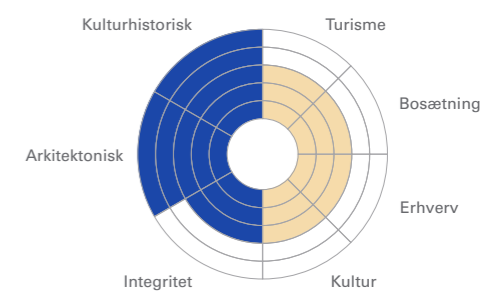
Kulturmiljøets bevaringsværdier knytter sig overordnet til de velbevarede gårde og det landskab, de indskrives i, som til sammen tilfører området en høj integritets- og kulturhistorisk værdi.

Kulturmiljøet har gode egenskaber for mindre landbrug eller husdyrhold samt bosætning pga. gårdenes størrelse og placering i det naturskønne område op til Rebild Bakker. Desuden har gården 'Hedekrogen' potentiale for kulturformidling.

De bærende bevaringsværdier knytter sig til hovedbygningens fremtræden i landskabet, med allé, voldgrav og den omkringliggende dyrehave. Avlsgården brændte ned i 1977 og fremstår i dag som en ny bygningsstruktur uden særlig relation til kulturmiljøet, hvilket svækker integritetsværdien.

Kulturmiljøets egenskaber knytter sig primært til hovedbygningen, som rummer egenskaber for kulturformidling, og oplevelsesværdierne der knytter sig til herregården og dennes historie.

10

LADELUND HUSMANDSKOLONI

Ladelund er en husmandskoloni med mindre tætliggende husmandssteder udstykket fra herregården Nørlund i 1914. Husmandsuddykningen er præget af små gårde og smalle jordlodder, der ligger vinkelret på vejen og afgrænses af grønne hegn.

11

NØRLUND SAVVÆRK OG CONRADSMINDE GLASVÆRK

Nørlund Savværk er Danmarks største savværk, og opstået ifm. en organiseret skovbrugsdrift i Rold Skov i slutningen af 1800-tallet. Den aktive industri har resulteret i flere større brande, hvorfor meget af den oprindelige bygningsmasse er væk i dag. Der er ingen spor af det tidligere glasværk, Conradsminde.

12

REBILD BAKKER

Rebild Bakker er et kuperet lyngklædt hedelandskab i udkanten af Rold Skov, der tidligere har været brugt som hugst- og græsningsareal ifm. landbruget. Området blev i 1912 oprettet som den første nationalpark i Danmark som resultat af, at danske migranter søgte at fremme kontakterne mellem Danmark og USA.

13

REBILD LANDSBY

Rebild er en skovlandsby, der som den eneste i kommunen er placeret centralt i Rold Skov ved lysningen Rebild-Skovhuse. Landsbyen indeholder flere større gårde og gadehuse langs hovedvejen, men præges mest af nyere parcelhuskvarterer.

14

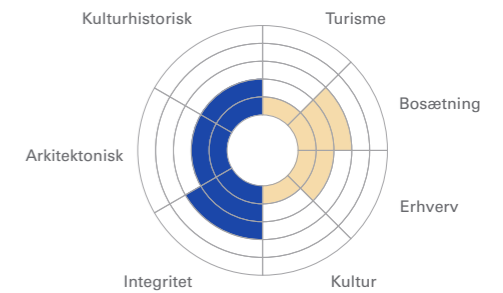
TERNDRUP

Terndrup er en ældre landsby, som udviklede sig i slutningen af 1800-tallet ifm. at området fik tingsret. Landsbyens tingslige ret satte et stort præg på byens arkitektur, hvor mange af bygningerne relaterer sig til denne tidligere funktion, hvilket kommer til udtryk i større og mere fremtrædende bygningsværker.

● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

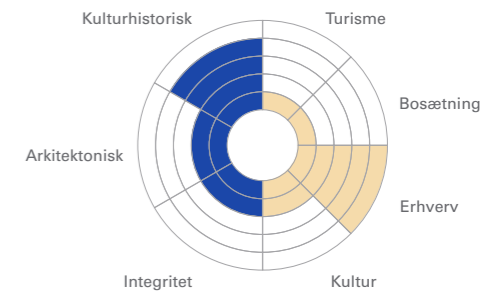
De bærende bevaringsværdier knytter sig til husmandsuddykningens figur, som er fordelt på begge sider af Roldvej og endnu har aflæselige hegn. Mange af husmandsbrugenes bygningstræk er dog svækkede af nyere om- og tilbygninger.

Kulturmiljøets egenskaber knytter sig primært husmandsstederne og gårdenes placering i det åbne landskab, hvilket rummer gode muligheder for bosætning på landet i umiddelbar nærhed til Haverslev og E45.

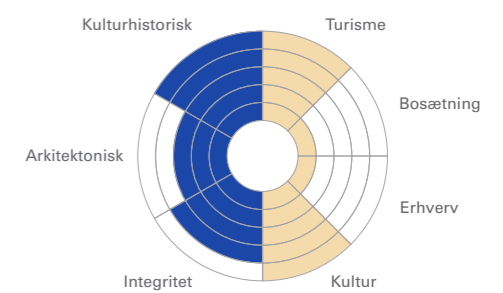
De bærende bevaringsværdier knytter sig til bygningerne langs Conradsminde Vej, hvor det gamle formandshus, skovriderbolig og enkelte driftsbygninger i kampesten stadig ligger tilbage. Disse bygninger samt savværkets fortsatte placering i skoven har en høj kulturhistorisk værdi.

Savværksindustrien formidler på aktiv vis historien om den tidlige industriudvikling i Rold Skov, men pga. industrien er området ikke offentlig tilgængeligt. Den gamle skovriderbolig tjener i dag som godskontor for Nørlund.

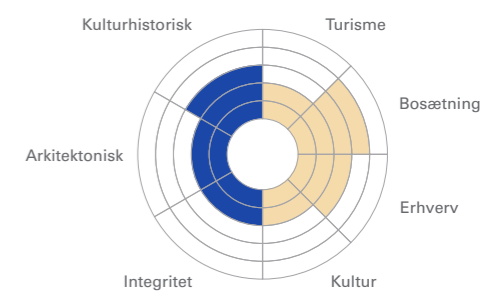
De bærende bevaringsværdier knytter sig til den kulturhistoriske fortælling om den danske udvandring til USA i slutningen af 1800-tallet og det Danmark de forlod. Landskabet spiller her en væsentlig rolle som kulturformidlende element, der fortsat vedligeholdes i henhold til forskrifterne fra overdragelsen i 1912.

Kulturmiljøet har gode egenskaber for turisme og naturoplevelser i forbindelse med de landskabelige kvaliteter, hvor oplevelsen af naturen styrkes af snoede vej- og stiforløb, som bl.a. kobler sig til Hærvejen. Området er desuden et årligt omdrejningspunkt for fejring af den amerikanske nationaldag.

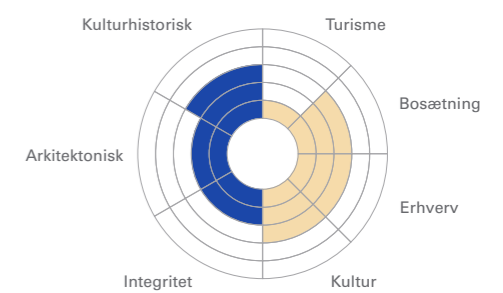
Kulturmiljøets bevaringsværdier knytter sig til landsbyens placering i tilknytning til Rold Skov og den ældre bebyggelse i bykernen. Rebild præges dog af mange nyere parcelhuse opført i tæt relation til den oprindelige bygningsmasse uden videre hensyntagen til byens struktur.

Kulturmiljøet har gode egenskaber for bosætning i nærhed til naturen i Rold Skov og Rebild Bakker samt udvikling af erhverv i relation til turismen ved Rebild Bakker.

Bevaringsværdierne knytter sig til den ældre, homogene bebyggelse, der ligger langs vejene i bykernen, herunder ting- og arresthus, kro og gæstgiveri samt apotek og nygotisk filialkirke opført i 1901. Nyere parcelhusområder ligger tæt op ad den oprindelige bykerne i en grad, der svækker arkitektur- og integritetsværdien.

Terndrup er et levende bymiljø, hvoraf mange af byens kulturhistoriske træk er ændret med byens udvikling. Egenskaberne knytter sig derfor primært til de moderne faciliteter såsom idrætsanlæg, skole, indkøbsmuligheder og bibliotek.

15

TERNDRUPLUND

Terndruplund ligger op til landsbyen Terndrup og blev i 1849 indviet som Danmarks første festplads for national grundlovsfejring. Området består af en bøgeplantage med en central festplads, der indeholder et nationalromantisk anlæg med pavillonbygning fra 1903 og en mindre salgsbod fra 1908.

16

LINDENBORG GODS

Lindensborg er Nordjyllands største herregård og har store landområder underlagt sig, herunder dele af Rold Skov og Lille Vildmose, som tidligere blev inddraget i landbruget. Godset består af en fritliggende hovedbygning med tre grundmurede, hvidkalkede længer der omgives af en voldgrav, parkanlæg og dyrehave. Mod syd findes et stort trelænget avlsgårdsanlæg samt en forpagterbolig.

17

HYLDAL MØLLE

Hyldal Mølle og møllegård ligger ud til Sønderup Å, et område der tidligere har rummet adskillige møller ifm. vandkraften i dalføret. Møllen ligger i tilknytning til en opstemmet møllesø med vand fra skråningerne. I slutningen af 1800-tallet undergik ådalen store afvandinger, hvor flere møller blev fjernet. Hyldal Mølle er således en af de eneste tilbageværende møller i området.

18

BÆLUM MØLLE

Bælum Mølle er en hollandsk vindmølle opført i 1908 på toppen af en møllebakke udenfor landsbyen Bælum. Et opmuret motorhus står i forbindelse med møllen, hvilket har indgået i driften frem til produktionen lukkede i 1965. Nær møllen ligger møllegården, Bælum Nørsgaard.

19

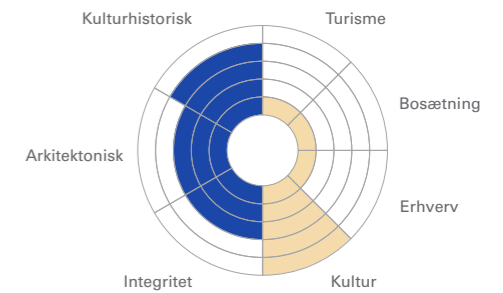
HØJRI MØLLE

Højris Mølle ligger i ådalen ved Sønderup Å på et område, der tidligere fungerede som dambrug, og var aktiv frem til begyndelsen af 1900-tallet. Den gamle mølledæmning er i dag fjernet, og åen er reetableret så den slynger sig i det åbne landskab omkring møllehuset.

● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

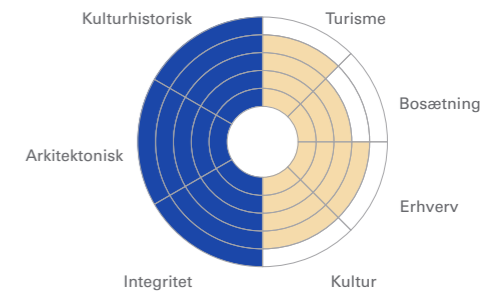
Kulturmiljøets bevaringsværdier knytter sig til skovpavillonen og den omkringliggende lund. Pavillonen blev kraftigt ombygget i 1946, mens bygningens bagside fremstår oprindelig. Flere bod-strukturer samt indgangsportalen er fjernet, hvilket forringer integritetsværdien.

Terndruplund har gode egenskaber for kulturformidling, hvor festpladsen og lunden udgør et fint eksempel på en national udvikling af ceremonielle og rekreative områder. Terndruplund benyttes i dag som mødested for spejderbevægelsen samt til sociale arrangementer og grundlovsfejring.

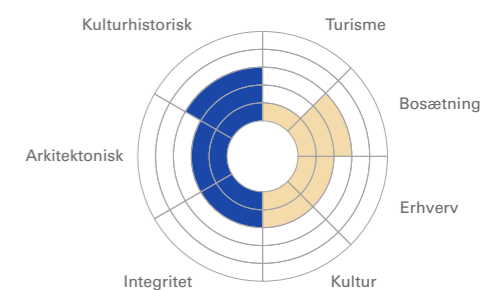
De bærende bevaringsværdier knytter sig til det helstøbte og velbevarede herregårdsanlæg, der tydeligt afspejler godsets tidligere status. Lindensborg blev oprettet som baroni i 1681, hvilket betød at herregården fik adelig birkeret som stedslig domstol for de omkringliggende landsbyer og har haft stor indflydelse på områdets udvikling.

Herregårdsanlægget ligger idyllisk placeret op til Lindensborg Å omgivet af dyrehaven, hvilket iscenesætter godset og styrker dets egenskaber for kulturformidling. Hovedgården er dog ikke offentlig tilgængelig, men drives i dag som konference- og udlæjningscenter af Lindensborg Gods A/S. Avlsgården fungerer fortsat som en del af et aktivt landbrug.

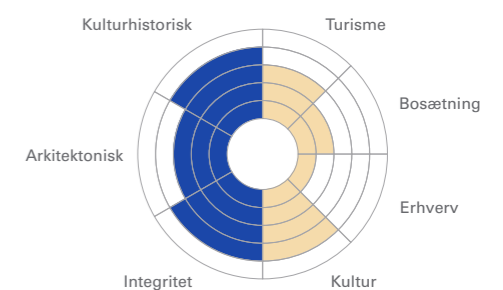
De bærende bevaringsværdier knytter sig til den hvidpudsede møllebygning med møllesø samt møllegården fra begyndelsen af 1900-tallet. Møllehuset er ikke vedligeholdt og mølleværk og -bæk fremstår derfor lettere misligholdt, hvilket svækker kulturmiljøets værdisætning.

Hyldal Mølle ligger i et naturrigt område ved Sønderup Å, men pga. kulturmiljøets tilstand er historien omkring mølledriften vanskelig at aflæse, trods det at den opstemmede møllesø og landskabet omkring er velbevaret.

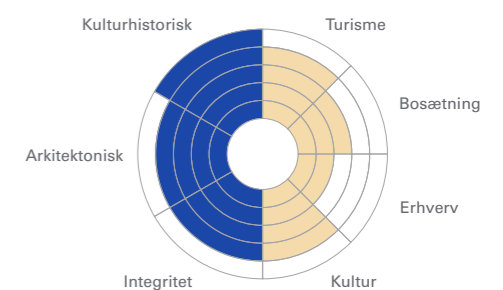
Bevaringsværdierne knytter sig til den fritliggende mølle på toppen af møllebakken, og den visuelle sammenhæng mellem Bælum og Bælum Mølle. Selve møllen er velholdt, men forbindelsen til den tidligere Møllegård er vanskeligt aflæselig, hvilket svækker kulturmiljøets kulturhistoriske og integritetsmæssige værdier.

Bælum Mølle er karakteristisk for området ved Bælum og har specielt gode egenskaber for kulturformidling. Møllen ses tydeligt i det omkringliggende landskab og beretter om en tidlig mølledrift i området.

Bevaringsværdierne knytter sig til den fritstående møllebygning opført i bindingsværk og møllegården, som ligger i skovbrynet ved Højrisvej. Gården består af et hovedhus i blank mur med stråtag og udlænger i kampesten. Møllehuset bruges i dag til løsdriftsstald hvilket tager hårdt på bygningen og dens arkitektur.

Kulturmiljøet har gode egenskaber for turisme og naturoplevelser i Skivum Nørrekrat, hvor Højris Mølle er karakteristisk for oplevelsen af ådalen og beretter om det tidligere møllelandskab langs Sønderup Å. Kulturmiljøet er sårbart for yderligere tilførsel af boliger i det omkringliggende landskab.

20

SMIDIE

Smidie er en mindre forteby med bebyggelsen tæt samlet omkring en forte, hvilket afgrænser landsbyen fra det omkringliggende landskab. Omkring Smidie ligger flere udflyttede gårde på grænsen til Lille Vildmose, hvor højdedraget tidligere har ligget som en ø i vådområdet Lille Vildmose.

21

REGAN VEST

REGAN VEST udgøres af et atomsikkert bunkeranlæg beliggende 60 meter under jorden i Rold Skov. Anlægget blev opført i årene 1963-68 som et udflytningsanlæg for regeringen og regenten i tilfælde af krig og har indtil 2012 været hemmeligholdt for offentligheden.

22

ALBÆK HOVEDGÅRD OG HUSMANDSUDSTYKNING

Albæk Hovedgård ligger omgivet af voldgrave med en central hovedbygning fra midten af 1700-tallet, ombygget omkring 1800 og i 1961. I 1925 blev hovedgårdens arealer langs Bustedvej og Albækvej udstykket til husmandsbrug. Husmandsudstykningsen består af små gårde og smalle jordlodder, der afgrænses af hegn.

23

BÆLUM STATIONSBY

Bælum Stationsby er oprettet i forbindelse med jernbanens anlæggelse mellem Aalborg-Hadsund, som var aktiv frem til 1969. Byen indeholder stationsbygning, kro, skole, andelsmejeri og kirke. Stationsbygningen er bevaret, men jernbaneskinneerne er ikke bevarede og selve banetracéet er nu en asfalteret cykelsti.

24

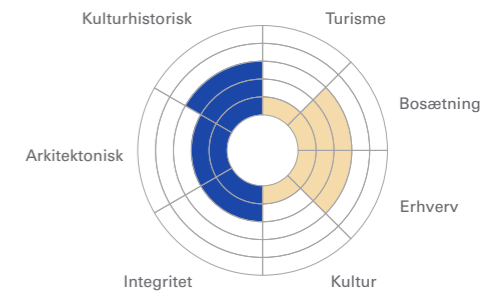
SOLBJERG STATIONSBY

Solbjerg Stationsby er et lille stationsmiljø på den tidligere Hadsundbane. Byen udgør en lille udpostning på Hurupvej og rummer mindre huse og et gammelt savværk. Umiddelbart øst for byen ligger den gamle station, der i dag er omdannet til bolig.

● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

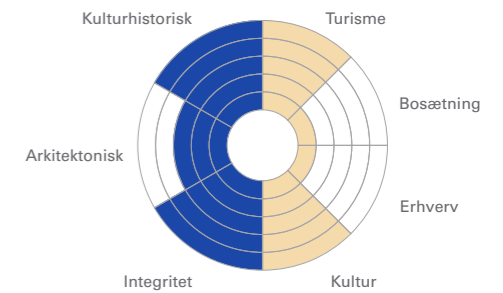
Den oprindelige fortestruktur i landsbyen er delvist bebygget eller fjernet med omlægningen af Gammel Smidievej, hvilket svækker integriteten i den oprindelige bystruktur. Meget af bebyggelsen omkring fortens er desuden om- og tilbygget, hvorfor det omkringliggende landskab og de udflyttede gårde er vigtige karaktertræk.

Landsbyens placering i landskabet har fine oplevelsesværdier med udsigt til Lille Vildmose, Kongstedlund Herregård og Kongerslev kalkbrud, og fremstår som et område med gode egenskaber for bosætning på landet.

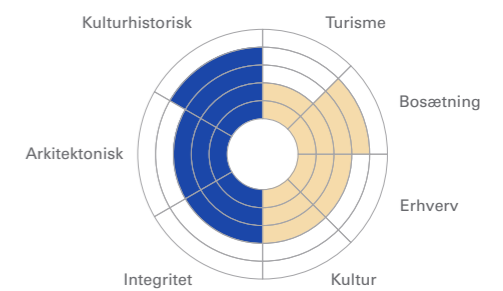
REGAN VEST udgør et af landets vigtigste koldkrigsanlæg og har dermed en meget høj kulturhistorisk værdi. Frem til 2003 har bunkeren været i operationel drift og er siden da blevet vedligeholdt, hvilket betyder, at anlægget er intakt og rummer en høj integritetsværdi.

REGAN VEST har særdeles gode egenskaber for turisme samt formidling af koldkrigshistorien. Regeringsanlægget blev bygningsfredet i 2014, og det forventes, at Nordjyllands Historiske Museum åbner stedet for offentligheden i 2021-22.

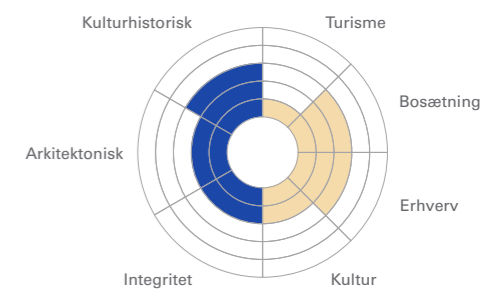
Bevaringsværdierne knytter sig til hovedgården, voldgraven, husmandsudstykningsens figur og hegn samt de bevarede bygningstræk ved husmandsbrugene. Hovedbygningen er fredet sammen med to tidligere staldlænger.

Kulturmiljøet formidler de kulturhistoriske værdier ved både husmandsbrugene og Albæk hovedgård, som rummer oplevelsesværdier i landskabet. Hver især har de gode egenskaber for bosætning på landet.

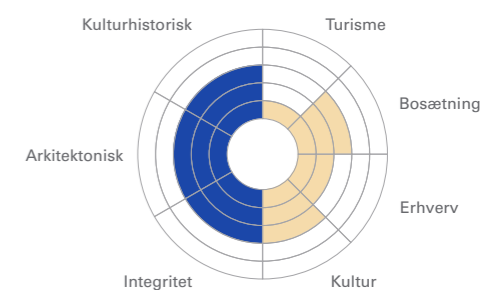
Bevaringsværdierne knytter sig til bebyggelsen, der er opført i forbindelse med stationsbyen. Der er dog foretaget flere om- og tilbygninger til den ældre bebyggelse samt opført nyere parcelhuse iblandt, hvilket svækker de arkitektoniske og integritetsmæssige værdier.

Mange karaktertræk fra Bælums tidligere funktion som stationsby er stadig aflæselige i byens struktur og bebyggelse, men har undergået flere ændringer i forbindelse med udvikling. Egenskaberne knytter sig derfor primært til de moderne faciliteter såsom idrætsanlæg, skole og indkøbsmuligheder.

Kulturmiljøet er vanskeligt aflæseligt pga. den nedlagte bane og den omdannede stationsbygning, og integritetsværdien og den kulturhistoriske værdi er derfor svækket.

Solbjerg Stationsby har pga. sin fine bebyggelse hovedsageligt egenskaber for bosætning, mens det gamle savværk har potentiale for kulturformidling.

25

THINGBÆK KALKMINE

Thingbæk Kalkminer ligger med udsigt over Lindenborg Ådal og Rebild Bakker. Ved indgangen ligger Thingbæk Møllegaard og Rebildcenteret. Ruinen af en ældre kalkovn er eneste bevarede bygning fra kalkproduktionen på stedet. I minen udstilles Bundgaards Museums samling af gips-skulpturer.

26

TRÆNGSTRUP FRIKIRKE OG FORSAMLINGSHUS

Trængstrup er et lille og meget velafgrænset kirkemiljø oprettet i 1888 med frikirke, kirkegård, forsamlingshus og præstebolig beliggende samlet omkring en lille mindelund. Herudover rummer landsbyen enkelte huse.

27

BETTE BERLIN

Anlægget Lindwurm blev bygget af den tyske besættelsesmagt i 1943 på engdraget syd for landsbyen Fræer. Tidligere rummede området et større radaranlæg og flere træbarakker, der efter krigen blev brugt som tysk flygtningelejr. I dag er kun enkelte fragmenter tilbage på engdraget.

28

MOSSKOVGÅRD

Skovridergården i Mosskov er opført som statslig tjenestegård i Rold Skov, efter området, der tidligere har hørt under Buderupholm, blev overdraget til staten i 1828. Gården består af et fritliggende stuehus fra 1839 med to avlslænger fra begyndelsen af 1900 samt driftsbygninger til klængeproduktion fra 1949.

29

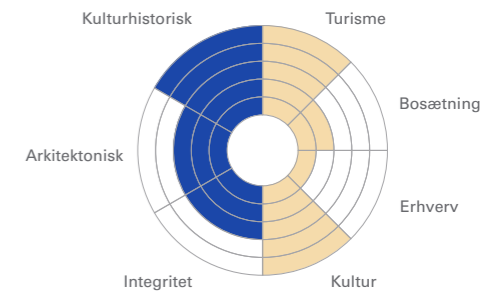
VEDSTED SKOVHUS

Vedsted Skovhus var oprindeligt et skovløberhus, som hørte til statsskoven. Efterfølgende har der været planteskole på stedet, og i dag fungerer Vedsted Skovhus som naturbase med madpakkehus i kampestenslængen og formidling af skovbruget i den gamle trælade.

● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

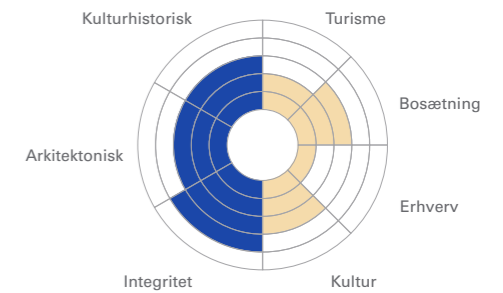
Der har været brudt kalk på stedet i generationer, men billedhuggeren Anders Bundgaard købte i 1904 stedet til sommeratelier. I 1926 etablerede Anders Bundgaard og hans søn Christian en mine, hvor der blev brudt kalk frem til 1960. I dag anvendes minen som museum og området i øvrigt domineres af det nye Rebildcenteret.

Fortællingen om kalkproduktionen er stadig aflæselig på stedet, selvom det fleste bygninger fra produktionen er forsvundet. Kalkminen står velbevaret og rummer sammen med museet store egenskaber for turisme og kulturformidling.

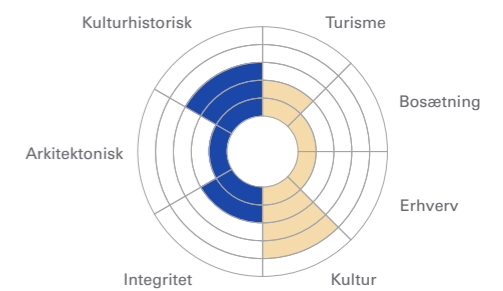
Kulturmiljøets høje integritetsværdi knytter sig til det samlede miljø med kirke, kirkegård, præstebolig, de øvrige huse samt de høje allétræer som fører ned til kirken. Ligeledes udgør det afgrænsede omfang en bevarelsesværdi, og udvidelser skal ske med forsigtighed.

Kulturmiljøets egenskaber befinder sig inden for kategorierne bosætning og kultur, da kirken og forsamlingshuset kan danne rammen om kulturelle arrangementer.

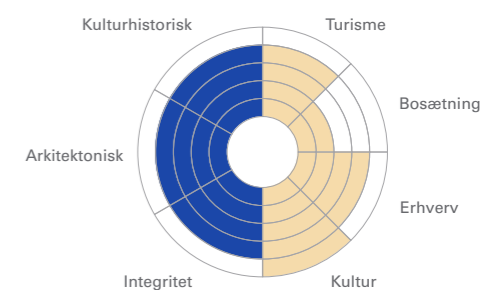
Radestationens funktion som observationscenter for det nordjyske luftrum under krigen samt historien bag kaldenavnet 'Bette Berlin' er fine kulturhistoriske fortællinger, men pga. manglende fysiske levn svækkes de arkitektoniske og integritetsmæssige værdier.

Kulturmiljøets egenskaber knytter sig til de få tilbageværende levn i form af ruiner fra tegl- og betonanlæg, der formidler den tyske besættelse af Danmark.

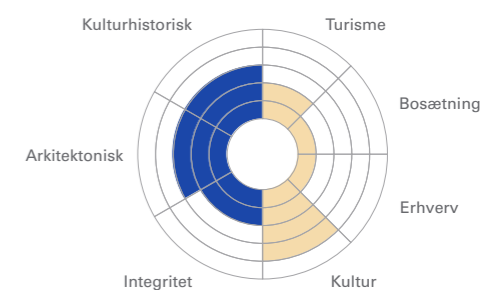
Bevarelsesværdierne knytter sig til skovridergården og driftsbygningerne i Rold Skov. Det er et velbevaret kulturmiljø, der har stærke kulturhistoriske værdier, som formidles både gennem arkitekturen og sammenhængen i det overordnede område.

Kulturmiljøet har gode egenskaber for naturturisme og -formidling, da flere af skovens naturoplevelser tager udgangspunkt fra Mosskovgård. Hovedhuset benyttes fortsat som skovriderbolig, og Naturstyrelsen benytter de øvrige bygninger til kontorer og administration.

Skovbruget har spillet en betydelig rolle på Rebild-egnen, hvilket Vedsted Skovhus vidner om. Kampestenslængen og træladen, som huser skovbrugsredskaber, bærer de højeste arkitektoniske kvaliteter, mens den nyere ladebygning svækker den atmosfærefyldte helhed.

Stedet anvendes af forskellige daginstitutioner samt af et savværkslaug, som leverendegør stedet ved at demonstrere de udstillede skovbrugsredskaber. Således har Vedsted Skovhus gode egenskaber for kulturformidlingen af skovbrugets betydning for egnen.

30

NØRAGERGÅRD

Hovedgården Nøragergaard ligger i Nørager bys sydøstlige udkant omkranset af skov. Hovedbygningen, som oprindeligt blev opført i 1700-tallet, er rekonstrueret efter en brand i 2005 og adskilles fra driftsbygningerne af en grav, som tidligere har været vandfyldt, men som i dag er vokset til.

31

HJEDS

Hjeds er en mindre landsby med flere firlængede gårde. Hjeds ligger på randen af en dalsænkning til den tidligere Hjeds Sø, som blev afvandet i 1700- og 1800-tallet. Søbunden blev dyrknings- og engareal for landsbyens gårde, der ligger som en fin randbebyggelse langs Hjedsvej og Kirketerpvej.

32

VIFFERTSHOLM

Gl. Viffertsholm består af to hovedbygninger - én fritliggende hovedbygning i bindingsværk fra 1914 samt en hovedbygning fra 1845, der ligger i forbindelse med en stor trelænget avlsgård. Ny Viffertsholm er en mindre hovedgård med et trelænget avlsgårdsanlæg, der ligger nord for godset.

33

VORGAARD

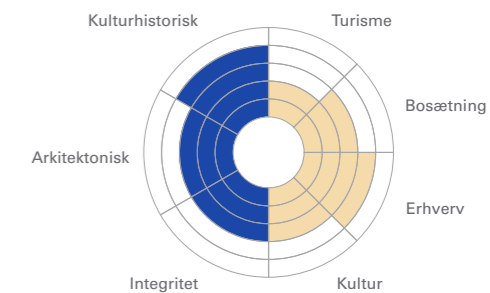
Vorgaard er en symmetrisk herregård, hvor hovedhus og avlslænger lægger sig omkring et stort gårdrum. Bygningerne er hvidpudsede og avlsbygningerne fremstår videre med kamtakker i facaderne. Op til hovedhuset er et haveanlæg med en dam og på bagsiden en anlagt sø.

34

DRAGSGAARD

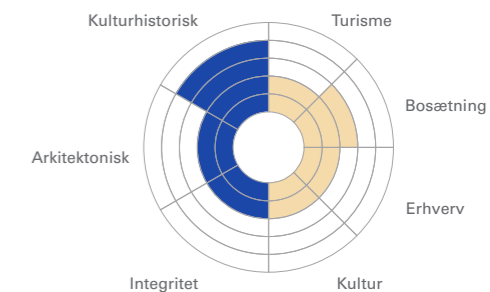
Dragsgaard er en gammel sædegård, som ligger smukt placeret mellem skovbryn og marker. Gården, opført i 1850, består af en firfløjet hovedbygning i blank mur og avlsbygninger i rødt puds. Anlægget afsluttes af en ældre markant, aflang avlsbygning mod nord.

● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

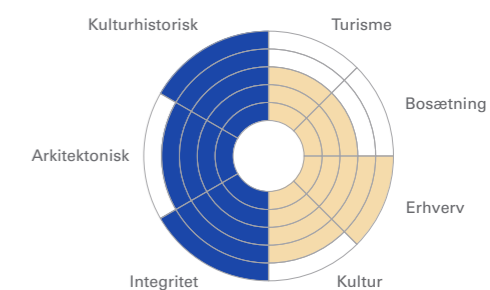
Nøragergaards arkitektoniske bevaringsværdier knytter sig hovedsageligt til den rekonstruerede hovedbygning. Driftsbygningerne har stor betydning for hovedgårdsanlægget som helhed, men de er kraftigt omdannet, og en tilbageføring vil styrke den samlede fortællekraft og integritet.

Driftsbygningerne ejes i dag af Rebild Kommune og anvendes som kommunal materielgård. Hovedbygningen er privat ejet. Stedet har pga. sin særlige bygningshistorie egenskaber for kulturformidling, kulturelle oplevelser og turisme, hvis driftsbygningerne restaureres.

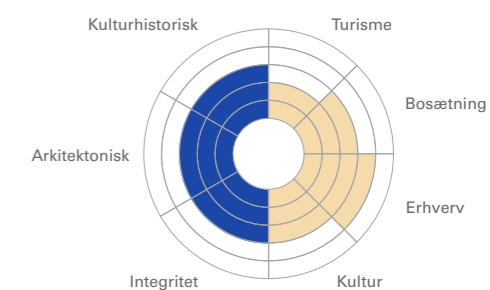
Landsbystrukturen i Hjeds er velbevaret, og byen ligger smukt ud til den tørlagte Hjeds Sø og Binderup Å. De bærende bevaringsværdier knytter sig landsbystrukturen, beliggenheden og de bevarede firlængede gårde. Desværre er bygningerne flere steder præget af forfald.

Landsbyens beliggenhed og fine gårde rummer gode egenskaber for bosætning på landet, men flere af gårdenes tilstand skæmmer byen.

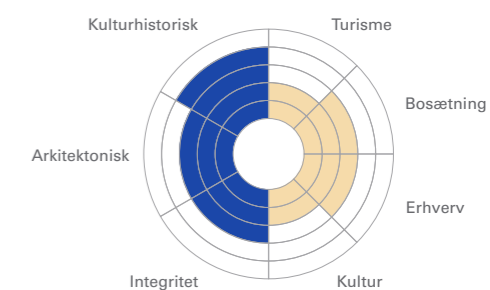
Det herskabelige gods og den mindre sædegård danner tilsammen et intakt herregårdsanlæg, der viser den historiske udvikling Viffertsholm har været igennem. Integritetsværdierne knytter sig til hovedbygningerne og avlsgårdene samt Dyrehaven, som forbindes til godset via lange jagtalléer.

Viffertsholm fungerer fortsat som et aktivt landbrug, men har samtidig et stort potentiale for kulturformidling, da de tilbageværende anlæg understøtter fortællingen om herregårdens tidligere brug og status.

De bærende bevaringsværdier knytter sig til hovedgården og avlslænger. Flere elementer er dog om- eller tilbygget, såsom hovedhuset, der er genopført i 1990, og tilføjelser af nyt facademateriale til driftsbygningerne, hvilket svækker kulturmiljøets værdier.

Kulturmiljøets egenskaber knytter sig primært til gårdens funktion inden for landbrugserhverv.

Herregårdens kulturhistoriske værdier styrkes af de tilbageværende elementer, der formidler gårdens brug, såsom det omkringliggende skovområde og pilebækken, der løber forbi møllehuset på hovedhusets forside.

Kulturmiljøets egenskaber knytter sig primært til gårdens funktion som landbrug og privat bolig.

35

RANDRUP

Randrup er en gammel landsbyhovedgård placeret i et mindre skovområde med ankomst til herregården via en allé. Hovedhuset iscenesættes af den store, foranliggende have og afgrænses fra avlsgården af et stengærde med milesten ved indgangen.

36

THUSTRUP

Thustrup er et mindre herregårdsmiljø uden for Askildrup. Gården er opført i midten af 1800-tallet, men fremstår i dag sammensat, da mange af de oprindelige avls- og driftsbygninger brændte ned i 1971. I forbindelse med herregården ligger en opstemmet møllesø og et møllehus fra 1860.

37

RAVNBORG

Ravnborg er udskilt fra Gl. Viffertholm Gods i 1840 og består af et aksialt anlæg med to nyere driftsbygninger på hver side af den velproportionerede og statelige hovedbygning fra 1924.

38

BUDERUPHOLM

Buderupholm er en trelænget bindingsværksgård beliggende i Lindenberg Ådal. Herregårdens hovedbygning er opført i 1731. Til kulturmiljøet hører også det gamle mejeri, der ligger vest for herregården, samt det lille hus ved fiskesøen, som sandsynligvis har været funktionærbolig.

39

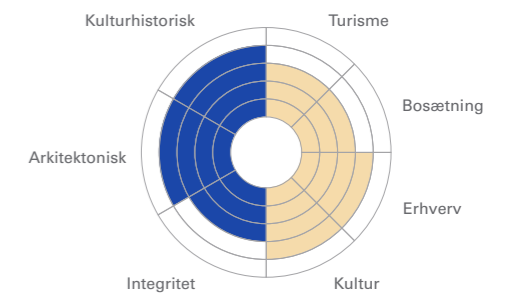
STORE BRØNDUM

Store Brøndum var oprindeligt en af områdets store landsbyer med 21 gårde, hvoraf ca. halvdelen er udflyttede og stadig markerer sig i landsbybilledet. Desuden rummer landsbyen et stort og velbevaret mejeri, en præstegård midt i landsbyen samt en kirke beliggende syd for landsbyen.

● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

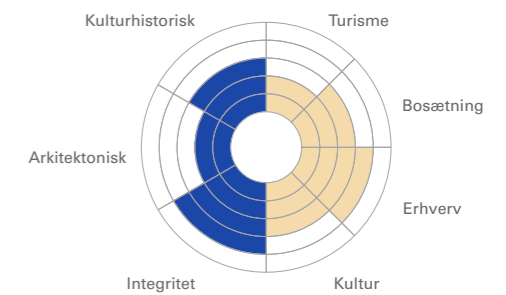
De arkitektoniske værdier knytter sig til hovedbygningens sammensatte arkitektur, der viser forskellige stilperioder i gårdens udvikling. Bag hovedgården findes nyere landbrugsbygninger og siloer, hvilke ikke er tilpasset kulturmiljøet.

Kulturmiljøets egenskaber knytter sig til bygningens sammensatte arkitektoniske udtryk, som udgør et stærkt kulturformidlende element, samt gårdens fortsatte funktion inden for landbrugserhverv.

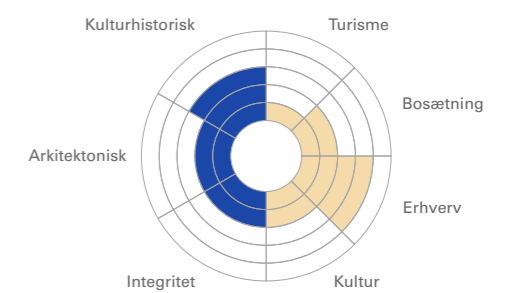
De bærende bevaringsværdier knytter sig til miljøet omkring møllehuset med den opstemmede møllesø, hovedgården samt haveanlægget og det bagvedliggende skovareal, som styrker områdets integritetsværdi. De arkitektoniske og kulturhistoriske værdier svækkes af de nytilførte landbrugsbygninger.

Kulturmiljøets egenskaber knytter sig primært til landbruget, men indeholder også vigtige karaktertræk i oplevelsen af miljøet når man kører via Fræervej.

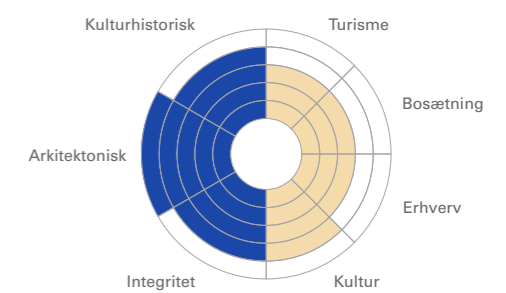
Gårdens hovedbygning besidder fine arkitektoniske kvaliteter, men det overordnede område svækkes både arkitektonisk og integritetsmæssigt af de nye driftslænger, der ikke er i stil med gårdens historiske elementer.

Egenskaberne knytter sig primært til den moderne erhvervsudvikling inden for land- og skovbrug, hvor gården er tilpasset sin nutidige funktion uden hensynstagen til kulturmiljøets særegne træk.

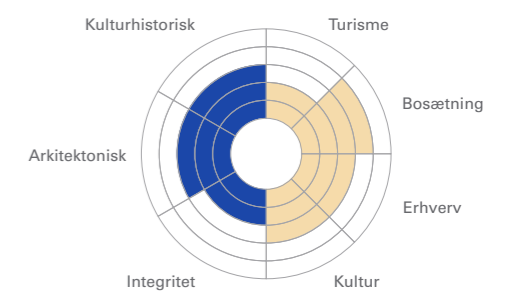
Buderupholms bærende bevaringsværdier knytter sig til herregårdens bygninger og det tilhørende landskab omkring Lindenberg Ådal. Udover selve hovedbygningen har det gamle mejeri og den lille bolig, som begge har hørt under herregården, høj arkitektonisk bevaringsværdi.

Herregården ligger hengemt i skoven, er privatejet og lukket for offentligheden. En aktivering af Buderupholms egenskaber for turisme og kulturoplevelser vil kræve, at Buderupholm åbnes for offentligheden.

Landsbystrukturen med de udflyttede gårde i Store Brøndum og det gamle andelsmejeri er velbevaret og har en høj arkitektonisk kvalitet, men pga. landsbyens bebyggelses meget blandede karakter svækkes værdien af kulturmiljøets bærende bevaringsværdier.

Store Brøndum har med sit velbevarede mejeri, antikvariat, kirkemiljø og købmandsforretning, der i dag fungerer som forsamlingshus, gode egenskaber bosætning og i den sammenhæng har landskabet også potentiale for kulturelle arrangementer.

40

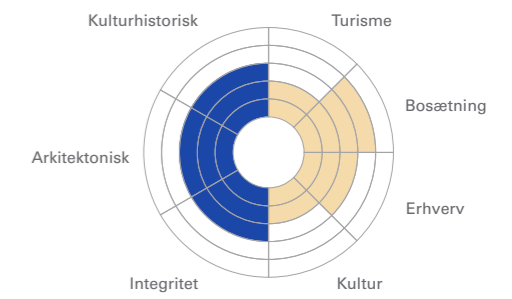
FRÆER

Fræer er en ældre forteby, der som andre af kommunens ældre landsbyer ligger i periferien af Rold Skov. Landsbyen består af større tætliggende gårde, der ligger i en uregelmæssig klynge langs et snoet vejforløb. Fræer Kirke, opført i granitkvader, er placeret højt i byens udkant mod vest.

● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

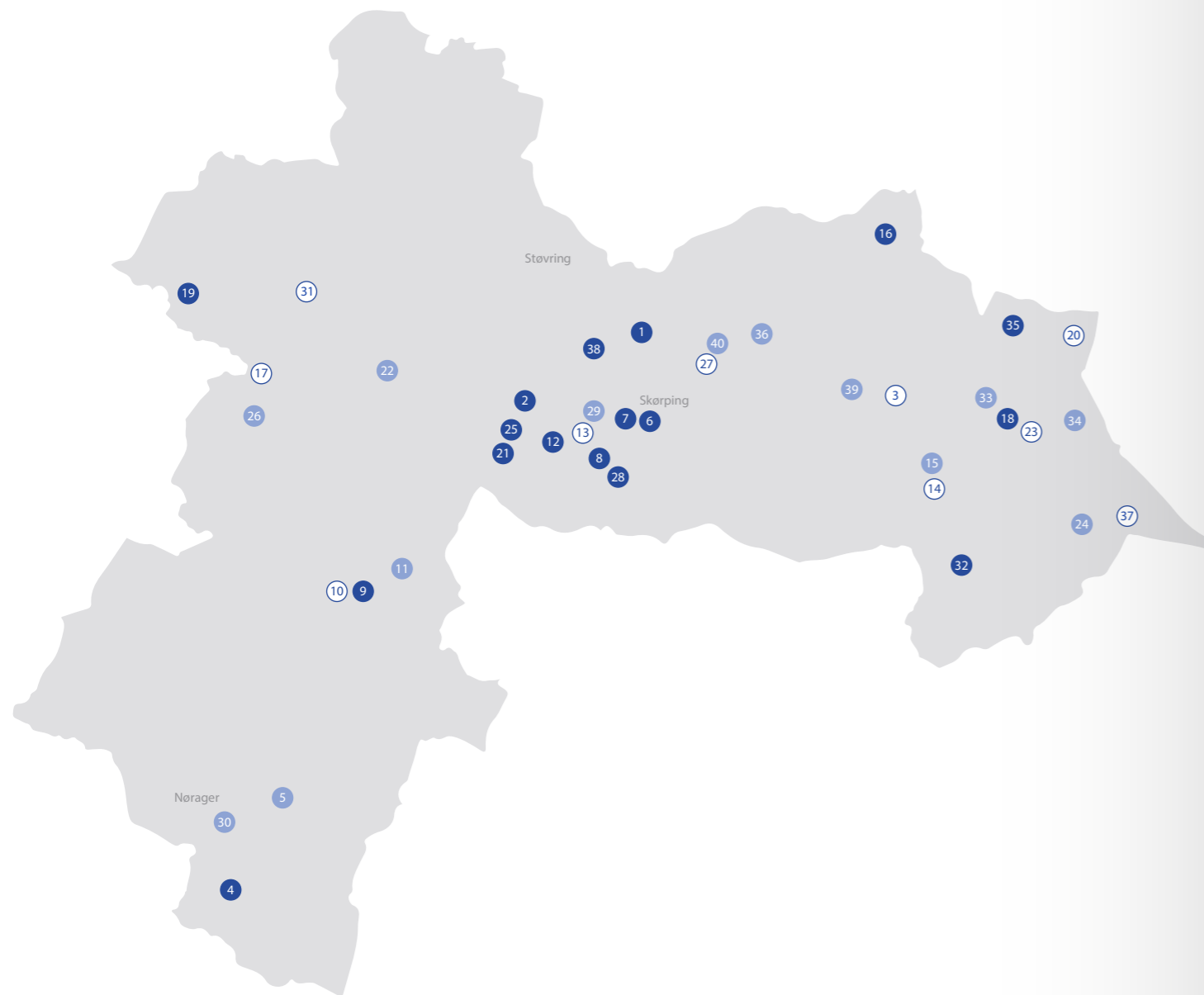
Det slyngede vejforløb og de store, uudflyttede firlængede gårde er vigtige kulturhistoriske træk i Fræer, der beretter om de tidlige landsbymiljøer. Kulturmiljøets egenskaber svækkes dog af landsbyens blandede bygningskarakter.

Fræer ligger omgivet af åbent landskab ikke langt fra Skørping Stationsby og har gode egenskaber for bosætning og erhvervsudvikling på landet.

KULTURMILJØERNES SAMLEDE VÆRDI I REBILD KOMMUNE

- HØJ VÆRDI (VÆRDISUM 11-15)
- MIDDEL VÆRDI (VÆRDISUM 8-10)
- LAV VÆRDI (VÆRDISUM 3-7)

KULTURMILJØERNES EGENSKABER I REBILD KOMMUNE

- HØJ (VURDERING 4-5)

UDVALGTE KULTURMILJØER

I REBILD KOMMUNE KOMMUNE ER FØLGENDE
5 KULTURMILJØER UDVALGT:

LINDENBORG
Kulturmiljø nr. 16

SKØRPING SANATORIUM
Kulturmiljø nr. 7

REBILD BAKKER
Kulturmiljø nr. 12

SKØRPING STATIONSBY
Kulturmiljø nr. 6

REBILD-SKOVHUSE
Kulturmiljø nr. 8

6

SKØRPING STATIONSBY

Bymiljø - Stationsby

Udvælgelsesgrundlag: Skørping Stationsby er udvalgt på baggrund af det velbevarede stationsmiljø, hvis boliger, butiksbygninger fortæller om den driftige jernbanen tilførte egnen. Stationsmiljøet har gode egenskaber inden for bosætning og erhverv.

7

SKØRPING SANATORIUM

Offentlig Service - Sundheds- og omsorgsinstitution

Udvælgelsesgrundlag: Skørping Sanatorium er udvalgt på baggrund af hospitalsanlæggets statelige og helstøbte karakter og sammenhængen med rekreative omgivelser. Kulturmiljøet har gode egenskaber inden for erhvervsudvikling samt kulturoplevelser og -formidling.

8

REBILD-SKOVHUSE

Landbrugsmiljø - Bondegård

Udvælgelsesgrundlag: Rebild-Skovhuse er udvalgt på grund af miljøets formidlende egenskaber om bosætning på landet, med hvidkalkede gårde, der ligger i skovbrynet til Rold Skov. Kulturmiljøet har gode egenskaber for erhvervsudvikling og bosætning på landet.

12

REBILD BAKKER

Fritidsmiljø - Parkanlæg

Udvælgelsesgrundlag: Rebild Bakker er udvalgt på grund af det kuperede hedelandskabs kulturhistoriske betydning for Rebild, og har gode egenskaber inden for turisme og naturoplevelser samt kulturhistorisk formidling af den nationale udvandring i 1800-tallet.

16

LINDENBORG

Magt og Tro - Herregård

Udvælgelsesgrundlag: Lindenberg er udvalgt på grund af det velholdte og helstøbte herregårdsmiljø, der med sine høje kulturhistoriske og arkitektoniske værdier er et godt eksempel på et område med egenskaber inden for erhverv og turisme såvel som kulturformidling.

SKØRPING STATIONSBY

Skørping station og vandtårn er opført i gul tegl i 1898. I dag er begge bygninger fredet

FORTÆLLING

Skørping Station blev opført i 1898 på banestrækningen mellem Randers og Aalborg i den nordlige del af Rold Skov. Da damplokomotiverne krævede forsyning af kul og vand undervejs på deres rute, blev Skørping Station etableret som 'vandstation', og dermed er byen, i modsætning til andre stationsbyer fra samme tid, ikke anlagt i tilknytning til en eksisterende landsby, men som ren stationsby. Siden er byen Skørping vokset op omkring stationsmiljøet, hvor flere af de oprindelige funktioner, som f.eks. vandtårnet og gæstgiveriet er bevaret.

BÆRENDE BEVARINGSVÆRDIER

Kulturmiljøets bærende værdier knytter sig til stationsmiljøets funktionsbygninger og arkitektur, heriblandt stationsbygningen og vandtårnet, som begge er fredede, posthuset, den gamle gæstgivergård samt de omkringliggende villaer inkl. tandlægehuset. Herudover hører en række markante villaer både langs Jyllandsgade og i kvarteret på den modsatte side af banen med til byens værdifulde, bevarede elementer.

VURDERING

Skørping Stationsby har en høj kulturhistorisk værdi, som skyldes den tydeligt aflæselige udvikling omkring jernbanen. Det centrale stationsmiljø i Skørping har bevaret sin integritet og mange af sine oprindelige bygningsværker, der indeholder store arkitektoniske kvaliteter. Som pendlerby har Skørping pga. sine store boligkvarterer og handelsgade gode egenskaber for både bosætning og erhvervsliv.

STATUS

Stationskvarteret fremstår i god stand, mens boligkvarterene bærer præg af omdannelse af bygningsmassen. Gadestrukturen i Jyllandsgade brydes af et tilbagetrukket butikscenter fra 1969, og det anbefales, at der udvikles en lokalplan for stationsmiljøet med fokus på opretholdelsen af stationsbyens karakteristiske, tætte bebyggelsesstruktur.

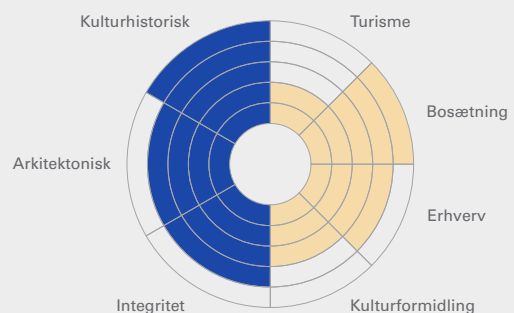

Kulturmiljøets fortælling har sit udspring i stationsmiljøet med stationsbygningen, vandtårnet, KulturStationen og det gamle posthus. Miljøet omfatter desuden en del af Jyllandsgade og boligkvarteret på den modsatte side af jernbanen

Kommune:	Rebild Kommune
Omfang:	Kulturmiljø nr. 6
Kategori:	Bymiljø - Stationsby
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Emne i kommuneplan:	Miljøet omkring stationen, vandtårnet, Jyllandsgade, Himmerlandsvej mv.
Adgangsforhold:	Offentlig adgang

● VÆRDISÆTNING

● EGENSKABER

SKØRPING STATIONSBY

Til venstre ses Skørping station og over for ligger det gamle gæstgiveri, som i dag rummer KulturStationen

Jyllandsgade 2 danner en flot afslutning på Sverriggårdsvej og rummer i dag tandlæge

Bebyggelse langs Jyllandsgade. Her ses den karakteristiske tætte bebyggelsestruktur i det oprindelige stationsmiljø

SKØRPING SANATORIUM

Sanatoriets hovedbygning set fra hospitalsparken

FORTÆLLING

Som en del af udviklingen af Skørping Stationsby opførte Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse i 1906 Skørping Sanatorium i Buderupholm Skovdistrikt øst for jernbanen. Sanatoriet udgjorde sit eget lille samfund i skoven, hvor selvforsyning havde en central plads, hvorfor anlægget blev udstyret med eget vand-, gas- og elektricitetsværk foruden værksted, stald og køkkenhave. Selve sanatoriet var beregnet til tuberkuloseramte kvinder, som lå på stuerne i hovedbygningen eller i de udendørs sengeafsnit med udsigt over sanatoriets park.

BÆRENDE BEVARINGSVÆRDIER

Kulturmiljøets bevaringsværdier knytter sig til stedets markante, nationalromantiske arkitektur med den imponante hovedbygning og de bevarede funktionsbygninger, såsom overlægebolig, sygeplejeboliger og den gamle staldbygning. Derudover har parken og skoven omkring anlægget stor fortælle-mæssig værdi for stedet, da udendørsarealerne blev brugt aktivt som en del af tuberkulosebehandlingen.

VURDERING

Skørping Sanatorium har i kraft af sin tydeligt aflæselige hospitalsarkitektur en høj kulturhistorisk værdi og stærk fortællekraft, hvilket bl.a. kommer til udtryk i hovedbygningen og den tilstødende udendørs liggehal, som vidner om tiden som tuberkulosesanatorium. Kulturmiljøets egenskaber placerer sig inden for erhverv og kulturformidling, da sanatoriet i dag fungerer som privathospital, men har et stort potentiale for formidling af fortællingen om det lille samfund, der blev oprettet med behandling af tuberkulose for øje.

STATUS

Kulturmiljøet anvendes i dag som privathospital og fremstår overordnet i god stand, men den gamle staldbygning er i ringe forfatning, og selve hovedbygningen har fået udskiftet vinduer i tagetagen, som ikke stemmer overens med de øvrige.

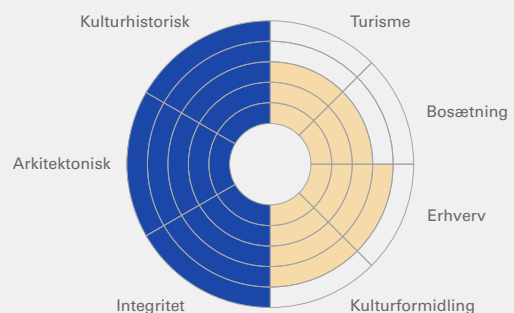

Afgrænsningen af kulturmiljøet Skørping Sanatorium inkluderer, foruden selve hospitalsbygningen, de tidligere læge- og sygeplejeboliger, overlægeboligen, indgangsparti med ugleporten samt det omkringliggende landskab med park og skovareal

Kommune:	Rebild Kommune
Omfang:	Kulturmiljø nr. 7
Kategori:	Offentlig service – Sundheds- og omsorgsinstitutioner
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Emne i kommuneplan:	Sanatorium
Adgangsforhold:	Offentlig adgang

● VÆRDISÆTNING

● EGENSKABER

SKØRPING SANATORIUM

I baggrunden ses de tidligere lægeboliger og i forgrunden det gamle vaskeri, der er forbundet til hovedbygningen med et underjordisk gangsystem

Overlægeboligen, som ligger ved indgangen til Sanatoriet

Nord for sanatoriet ligger den gamle staldbygning, der fremstår i dårlig vedligeholdelsesstand

REBILD- SKOVHUSE

Mange af gårdene i Rebild-Skovhuse ligger placeret ved skovbrynet, som det også er tilfældet med Tøtteruphus

FORTÆLLING

Rebild-Skovhuse er et landbrugsareal syd for Rebild by, som kendes tilbage fra Stenalderen. Området hørte oprindeligt til Lindenberg og Buderupholm, men er senere blevet udstykket og er overgået til egnens bønder. Landmændene ernærede sig ud over landbrug ved skovbrug i Mosskov mod øst og Sønderskov mod sydvest, hvilket gårdenes placering i overgangen mellem skoven og det åbne land vidner om. En af de ældste gårde i området, Hedekrogen, er opført som aftægtsbolig for den oprindelige gård med samme navn, hvis stuehus ikke længere eksisterer.

BÆRENDE BEVARINGSVÆRDIER

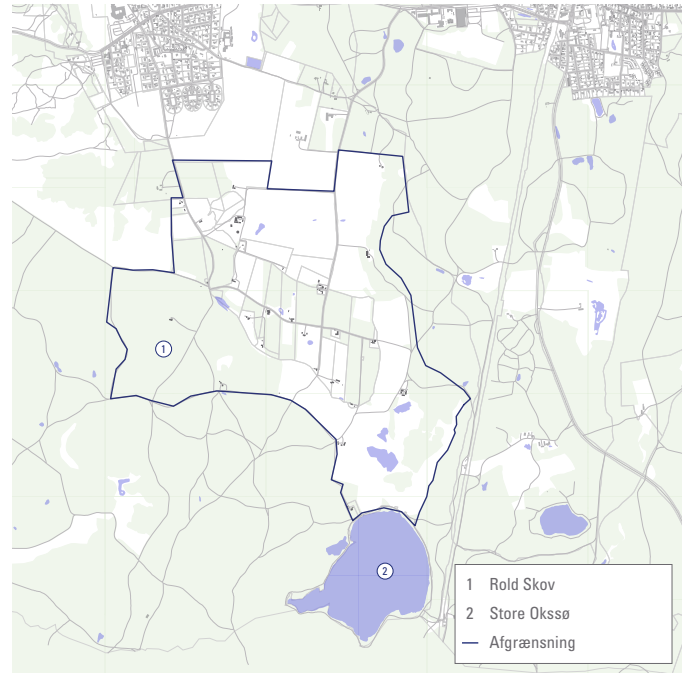
Kulturmiljøets bærende bevaringsværdier knytter sig til det dyrkede areal og det omkringliggende skovområde, der gemmer på flere hulveje bl.a. ved P-pladsen Stendalen. De mange hvidkalkede gårde, hvoraf flere er stråetækte, er ligeledes bevaringsværdige. Her skal Hedekrogen og Tøtteruphus fremhæves som nogle af de mest velbevarede eksemplarer.

VURDERING

Rebild-Skovhuse har en høj kulturhistorisk værdi pga. de velbevarede gårde og det landskab, de indskrives i, som tilsammen udgør en fortællende helhed omkring bøndernes liv i Rold Skov. Foruden kulturformidling har kulturmiljøet gode egenskaber for bosætning pga. gårdenes placering i det naturskønne område op til Rebild Bakker.

STATUS

Kulturmiljøets landskab og bebyggelse samt sammenhængen mellem disse er velbevaret. Enkelte gårde er forfaldne, omdannede eller har fået nye stuehuse, men den samlede oplevelse af Rebild-Skovhuse er et intakt kulturmiljø, der placerer sig i overgangen mellem skoven og det åbne land. Nybyggeri i området bør udføres med udgangspunkt i den eksisterende byggeskik eller således, at det ikke forstyrrer helheden og den visuelle sammenhæng i kulturmiljøet.

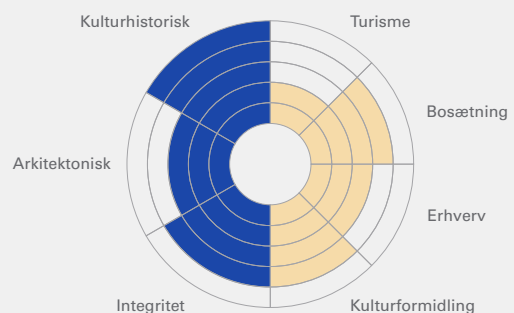

Kulturmiljøet omfatter det dyrkede areal og det omkringliggende skovområde samt de mange gårde, der ligger spredt i landskabet

Kommune:	Rebild Kommune
Omfang:	Kulturmiljø nr. 8
Kategori:	Landbrugsmiljø - Bondegårde
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Emne i kommuneplan:	Landsbyer, overgange, hulveje, turisme
Adgangsforhold:	Offentlig adgang

● VÆRDISÆTNING

● EGENSKABER

REBILD-SKOVHUSE

Rebild-Skovhuse har velbevarede landskabelige og kulturhistoriske træk og udgør som helhed et kulturmiljø med en stærk fortællekraft

I Kyø Skov vest for Rebild-Skovhuse findes foruden flere gravhøje også en hulvej, som udgår fra P-pladsen Stendalen

Hedekrogen er én af de mange velbevarede gårde i området og repræsenterer egnens byggeskik, som kendetegnes ved de hvidkalkede stråtekte længer

REBILD BAKKER

Rebild Bakker vedligeholdes som det oprindelige hedeområde, det har været, og har gode egenskaber inden for kulturhistorisk formidling

FORTÆLLING

Rebild Bakker er et lyngklædt bakkelandskab i udkanten af Rold Skov, der tidligere har været brugt til hugst- og græsningsareal i forbindelse med landbruget. Området blev i 1910 opkøbt af dansk-amerikanske emigranter, der ønskede at fremme kontakterne mellem Danmark og USA. Ved den første fejring af den amerikanske uafhængigheds- og nationaldag i Rebild Bakker d. 4. juli 1912 overrakte Rebildkomiteen området til den danske regering på betingelse af, at landskabet skulle henligge som hede og holdes frit tilgængeligt for besøgende. Området skulle endvidere stå til rådighed for en årlig folkefest på den amerikanske nationaldag, som fortsat finder sted hvert år i juli. Rebild Bakker blev hermed oprettet som danmarks første nationalpark

BÆRENDE BEVARINGSVÆRDIER

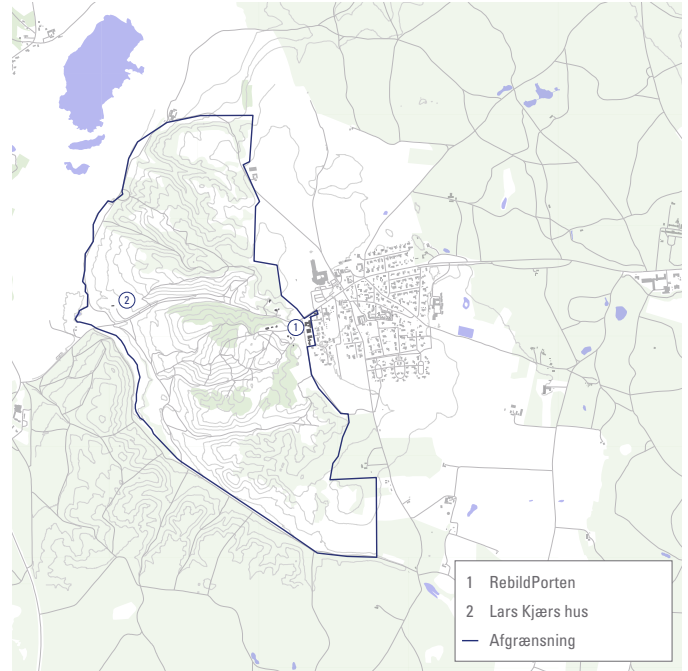
De bærende bevaringsværdier knytter sig til landskabet, der vedligeholdes i henhold til forskrifterne fra overdragelsen i 1912. De snoede vej- og stifylbår forstærker desuden oplevelsen af naturen og de bygninger der ligger i området, herunder daglejerboligerne Lars Kjærs hus og Tophuset samt det nyere Blokhusemuseum. Disse beretter om udviklingen af bosætning og turisme i området omkring Rold Skov.

VURDERING

Rebild Bakker har en høj kulturhistorisk værdi, der knytter sig til fortællingen om den danske udvandring til USA i slutningen af 1800-tallet. 'Rebild National Park' repræsenterer det Danmark som danske emigranter forlod til fordel for en bedre fremtid i Amerika. Landskabet spiller derfor en væsentlig rolle som kulturformidlende element og har endvidere gode egenskaber inden for turisme og naturoplevelser.

STATUS

Kulturmiljøet er et beskyttet naturområde og udgør en del af en større landskabsfredning, som sikrer Rebild Bakker og bygningerne inden for afgrænsningen. Området anvendes fortsat til rekreative formål.

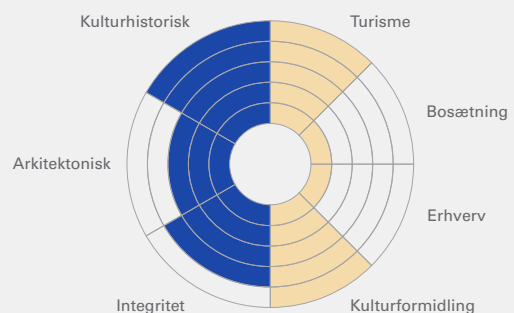

Kulturmiljøet omfatter heden samt de bygninger der ligger spredt i hedelandskabet og ved indgangen til nationalparken

Kommune:	Rebild Kommune
Omfang:	Kulturmiljø nr. 12
Kategori:	Fritidsmiljø - Parkanlæg
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Emne i kommuneplan:	Rebild Bakker - Fritidsanlæg
Adgangsforhold:	Offentlig adgang

● VÆRDISÆTNING

● EGENSKABER

REBILD BAKKER

Kulturlandskabet er tilrettelagt turisme og rekreative oplevelser i forbindelse med hærvejen

Ankomstsituation til Rebild Bakker fra Rebild by

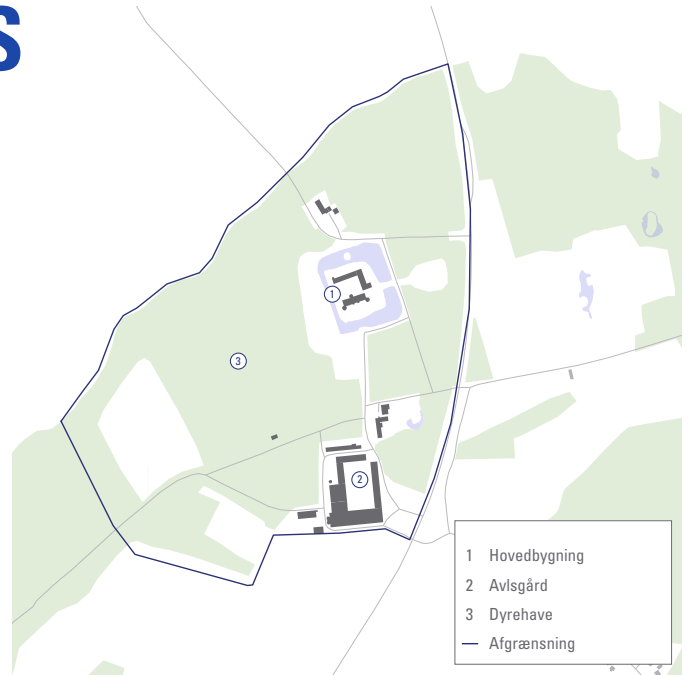

'Tophuset' er en af de ældre daglejerboliger i Rebild Bakker, som i dag er indrettet til museum og serveringssted

LINDENBORG GODS

Lindenberg God's hovedbygning er en imponant hvidkalket murstensbygning med omkringliggende voldgrav

Lindenberg Gods med haveanlæg og omkringliggende dyrehave. Fra avlsgården mod syd er der en direkte sigtelinje til hovedbygningen

FORTÆLLING

Lindenberg er Nordjyllands største herregård og har store landområder underlagt sig, bl.a. dele af Rold Skov og Lille Vildmose, som blev drænet til landbrugsudvikling i 1700- og 1800-tallet. Godset har endvidere haft en udøvende magt ifm. at herregården blev oprettet som baroni i 1681 og dermed fik adelig birkeret som stedslig domstol for de omkringliggende landsbyer. Lindenberg fremstår i dag som et helstøbt herregårdsanlæg, der lægger sig langs Lindenberg Å. Godsets imponante hovedbygning er omgivet af en voldgrav, og fritlagt fra det store avlsgårdsanlæg (1904). Op til herregården ligger en dyrehave med tæt skovvækst, som skjuler anlægget fra vejen.

BÆRENDE BEVARINGSVÆRDIER

Kulturmiljøets bevaringsværdier knytter sig til det samlede herregårdsanlæg med den karakterfulde, hvidkalkede hovedbygning med tårne og barokspir, den omkringliggende voldgrav med bro, der ligger i bygningens hovedakse. Endvidere knytter værdierne sig til herregårdslandskabet med det imponerende avlsgårdsanlæg, driftsbygninger og -boliger samt slotspark og dyrehave.

VURDERING

Kulturmiljøets egenskaber knytter sig til oplevelsesværdierne i det storslåede herregårdsanlæg, der på fornem vis repræsenterer et af Rebilds indflydelsesrige godser. Restaureringen og tilbageførelsen af hovedbygningen i 2013 har desuden forstærket godsets arkitektoniske kvaliteter, og hele bygningsanlægget udgør et godt grundlag for formidling af godsets kulturhistoriske betydning.

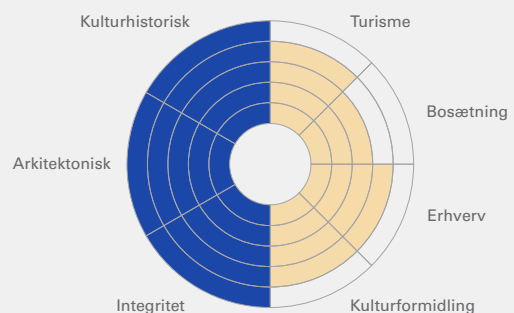
STATUS

Hovedbygningen med voldgrav er fredet og drives i dag som konference- og udlejningscenter af Lindenberg Gods A/S. Kun avlsgården er offentligt tilgængelig.

Kommune:	Rebild Kommune
Omfang:	Kulturmiljø nr. 16
Kategori:	Magt og Tro - Herregård
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Emne i kommuneplan:	Hovedgårdslandskab
Adgangsforhold:	Delvist offentlig adgang

● VÆRDISÆTNING

● EGENSKABER

LINDENBORG

Slotsparken ligger foran Godset og iscenesætter hovedbygningen ved ankomsten til Lindenberg

Avlsgården fra 1904 er et stort firlænget anlæg, der omgiver et delvist lukket gårdrum

Forpagterboligen fra 1880 er et rødkalket hus, der ligger mellem hovedbygningen og avlsgården

